

STORTINGET

Representantforslag 79 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Karin Andersen, Nicholas Wilkinson og Torgeir Knag Fylkesnes

Dokument 8:79 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Karin Andersen, Nicholas Wilkinson og Torgeir Knag Fylkesnes om opphevelse av krav til helseattest for førerkort for eldre

Til Stortinget

Bakgrunn

I juni 2019 kom en forskriftsendring fra Samferdselsdepartementet der aldersgrensen for krav om helseattest for førerkort ble hevet til 80 år. Dette var begrunnet med at ny forskning viser at det er medisinsk forsvarlig å heve aldersgrensen for å kreve helseattest for førerkort. Det er rundt 60 000 over 80 år med førerkort. Selv om det er flere eldre som kjører bil, har antall drepte eller skadde eldre gått ned.

Forslagsstillerne mener at tida nå er inne for å fremme forslag om å fjerne hele kravet om aldersbestemt helseattest, slik Norges naboland har gjort. Det er ingen saklige grunner for at Norge skal beholde dette.

Det er ikke noen trafiksikkerhetsmessige grunner til å særbehandle denne aldersgruppa med obligatorisk testing. De aller eldste er bare litt overrepresentert i ulykkesstatistikken i forhold til gjennomsnittet, men de kjører få kilometer i året. Det er de aller yngste som virkelig er overrepresentert. De yngste førerne (18–20 år) har omtrent fire ganger så høy risiko for personskade som gjennomsnittet av bilførere. I fjor omkom seks bilførere i alder 75+ i trafikken.

SINTEF sier i en rapport fra 2010, på basis av en dybdestudie av 30 politirapporterte ulykker med drepte og hardt skadde førere over 65 år, at eldre bilførere som

samlet gruppe ikke er mer risikoutsatte enn andre aldersgrupper, og kjører langt sikrere enn sine yngre medtrafikanter.

Mye skyldes nok at de eldre kjører lite og de velger sikre, kjente veier når de blir eldre. Dessuten blir de etter hvert klar over sin mulige begrensning, kjører lite i mørket og anpasser kjøring etter evne osv.

De kognitive testene som har vært gjennomført for helseattestene måler i svært liten grad kjøreevne og kjøreferdigheter. Derimot er det respektløst overfor eldre å gjennomføre disse testene og de virker nedverdiggende. Disse testene begunstiger også mennesker med akademisk bakgrunn, gjennom teoretiske oppgaver, logikk m.m. Derfor ble det en endring i juni 2019, slik at friske eldre nå skal slippe å ta kognitive tester dersom det ikke er behov for det. Men fortsatt kommer meldinger om at mange eldre gjennomgår disse testene, kanskje nettopp fordi pasientene er eldre, og legene litt for enkelt setter på en autopilot for testing?

Helseattestene har store samfunnsmessige kostnader og skaper press på legekapasiteten.

Med Norges spredte befolkningsmønster er bilen et avgjørende og viktig transportmiddel i distriktene. Bilen er forbindelsen mellom hjem, kommunesenter, arbeid, fritidsaktiviteter og butikker. Spesielt for eldre blir livskvaliteten fullstendig endret den dagen de mister førerkortet. De har god nok helse til fortsatt å bo hjemme, men kommer seg ikke ut. Kollektivtilbudet kan være veldig dårlig eller helt fraværende. Alternativet er kostbar drosje. Resultatet er at mange blir isolert. Det er det mange vitnesbyrd om.

Sverige og Danmark har ikke aldersbaserte medisinske tester for eldre bilførere. I Sverige er gyldighetstiden for førerkort 10 år. Det er ingen øvre aldersgrense. Ved fornyelse av førerkortet skal det vedleg-

ges en egenerklæring om førerkortinnehaverens helse. Men legene har selvsagt (som i Norge) plikt til å melde saker dersom de mener en pasient de har til ordinær konsultasjon, ikke er skikket som sjåfør.

Danmark opphevet kravet om aldersbegrunnet helseattest ved fornying fra 1. juli 2017. I Danmark er gyldighetstiden for førerkort 15 år, uansett alder. Førerkortinnehaverens helse kan begrunne kortere gyldighetstid.

Tyskland har ikke særregler for eldre, verken for å få førerkort eller for å fornye det, og førerkort fornyes hvert 15. år. Felles for landene som ikke har særtester for eldre er at alles førerkort må fornyes hvert 10.–15. år.

Slik er det også i Norge i dag. Fra og med 19. januar 2013 ble den administrative gyldigheten på førerkort 15

år. Det vil si at førerkortet er gyldig i 15 år neste gang man fornyer det. Men legen kan sette mye kortere frist for en fornyelse dersom det er helsemessige årsaker til det.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen fjerne kravet om obligatorisk, aldersbestemt helseattest for eldre som grunnlag for førerkort.

10. desember 2020

Arne Nævra

Nicholas Wilkinson

Karin Andersen

Torgeir Knag Fylkesnes